

Posudek oponenta bakalářské práce

Autorka práce: Ludmila Königová

Název práce: Domácí násilí na seniorech

Oponent práce: Mgr. Karel Řezáč, Ph.D.

Relevance tématu a cíle práce

Autorka se v předkládané bakalářské práci věnuje tématu domácímu násilí na seniorech. V úvodu práce představuje genezi svého tématu, k jehož formulaci došla na základě vlastní zkušenosti ze studentské praxe. Autorka v úvodu explicitně definuje cíl práce ve znění: „*prozkoumat způsoby a kvalitu pomoci obětem domácího násilí v seniorském věku poskytované ze strany zařízení pečovatelských služeb*“ (str. 9). Současně již v úvodu autorka nastiňuje své ambice sestavit na základě získaných dat a teoretických poznatků doporučení a návrhy na efektivnější způsob podpory a pomoci. Pro dosažení cíle autorka formulovala dvě výzkumné otázky: (1.) „*zda jednotlivými respondenty poskytnutá intervence odpovídá doporučeným postupům popsaným v teoretické části práce*“ a (2.) „*zda ze zvolených intervenčních postupů jednotlivých respondentů plynou nějaká doporučení, či alternativní způsoby postupu intervence.*“ Autorka v úvodu deklaruje využití kvalitativní výzkumné strategie v podobě „*případové práce*“ kazuistik (str. 9) → patrně myšleno případové studie.

Téma považuji za důležité a relevantní. Oceňuji zvolení způsobu jeho geneze, tedy identifikaci na základě praxe. Stanovený cíl a podstata výzkumných otázek jsou srozumitelné a vzájemně korespondující. Kvalitativní přístup zkoumání prostřednictvím případové studie kazuistik považuji za akceptovatelný, avšak výzkumné otázky považuji za formulované do nevhodné (uzavřené) podoby pro kvalitativní výzkum, fakticky se tak jedná o hypotézy, na které lze odpovědět ve smyslu ano/ne. Autorka z mého pohledu měla otázky formulovat spíše ve znění: „*Jak jednotlivými respondenty poskytnutá intervence odpovídá...*“ a „*Jaká doporučení vyplývají...*“

Teoretická část

V teoretické části autorka vymezuje koncepty vztahující se k tématu a cíli práce. Konkrétně se jedná o pojmy senior a stáří, domácí násilí, pachatel domácího násilí a možnosti pomoci a prevence. Autorka pro účely své práce ukotvuje koncepty prostřednictvím odborných a relevantních definic.

Je škoda, že se autorka opírá pouze o knižní a elektronické zdroje a zcela opomíjí zdroje v podobě studií z odborných časopisů. Také práce s cizojazyčnými zdroji je velmi omezená, jelikož autorka cituje pouze jeden cizojazyčný zdroj, konkrétně web WHO. I tak se však autorce daří referovat o jednotlivých pojmech smysluplným způsobem.

V teoretické části bych uvítal větší vztahování se k cíli práce, jelikož autorka sice popisuje související pojmy, avšak přímá souvislost mezi tím, jak využitá teorie ovlivnila její výzkum, respektive jak se prostřednictvím popsané teorie autorka snaží přiblížit svému cíli, to v teoretické části explicitně uvedeno není. Tento princip následně autorka částečně uplatňuje v části praktické, kde vysvětluje, jak využila teorii kapitoly 5 pro účely svého výzkumu, což kvituji, avšak mohlo to být z mého pohledu již avizováno v průběhu teoretické části a v podobném duchu mohlo být pracováno také s vymezením ostatních teoretických konceptů.

Praktická část

Praktickou část práce autorka člení na zdůvodnění zvolené kvalitativní strategie, formulaci cíle výzkumu a výzkumných otázek, charakteristiku výzkumného vzorku, sběr dat, analýzu dat, představení vybraných kazuistik, výsledky výzkumu a závěrečnou diskuzi.

Autorka tak na jedné straně velmi zdařile a správně popisuje komplexní a detailní postup svého výzkumu, na druhé straně je však nutno podotknout, že zde nevyužívá oporu v podobě odkazování se

na relevantní metodologickou literaturu, což považuji za chybu snižující legitimitu a relevanci výzkumného postupu.

Autorka v rámci své praktické části nezmiňuje téma etiky výzkumu (vyjma zmínky o ujištění respondentů o anonymizaci). Etika je zejména při výzkumu v sociální práci zcela zásadní část výzkumu, především v kontextu zkoumání citlivých témat (byť prostřednictvím rekonstrukce kazuistik). Absence rozvahy o etickém rozměru výzkumu je o to zásadnější, jelikož autorka uvádí, že se s jednou z respondentek zná z dřívějšího pracovního poměru, přičemž potenciální ovlivnění touto skutečností či snaha předejít vlivu této skutečnosti nejsou nijak více rozpracovány.

V metodologické části se nachází nesrovnalost, kdy autorka na str. 38 uvádí: „s nabídkou rozhovoru odpovědělo pět poskytovatelů přičemž od jednoho respondenta jsem dostala kazuistiku dvě“ → (tedy 5 poskytovatelů/respondentů?), a současně: „Dohromady jsem tedy měla pozitivní odezvu od šesti respondentů“ → (tedy 6 respondentů?). Vzhledem k tomu, že autorka následně vysvětluje, že jednu respondentku vyřadila, a závěrem této části konstatuje, že uskutečnila rozhovor s pěti respondenty, přičemž od jednoho získala kazuistiku dvě, považuji toto číslo za finální a předešlé informace o počtu za nešťastně formulované. Takto nepřesné formulace však snižují transparentnost výzkumných zjištění.

Přestože autorka deklaruje zvolení kvalitativní výzkumné strategie metodou rozhovoru, analýza dat je v části věnující se 1. výzkumné otázce (patrně i v důsledku její nesprávné formulace do podoby hypotézy – viz výše) převážně kvantitativní. Autorka tedy sice volí standardní metodu pro kvalitativní výzkum, ale získaná data analyzuje kvantitativním způsobem, kdy na základě analýzy stanovuje u jednotlivých kazuistik hodnoty „ano/ne/není zřejmé“ (viz příloha práce č. 3 a text na straně 64).

Část analýzy dat je z mého pohledu pojata trochu nešťastně, jelikož se nejedná o analýzu, ale parafrázi rozhovorů, respektive popis případů. Byť jsou popsány případy bezesporu čtenářsky zajímavé, onen klíčový analytický prvek, tedy zpracování dat, v této části chybí a nachází se až v následující kapitole s výsledky výzkumu. Zde však z počátku autorka nepostupuje kvalitativně, nýbrž kvantitativně dokládá závěry o testování své hypotézy u jednotlivých kazuistik prostřednictvím předem stanovených kódů. Následně (str. 66 – 71), což bych rád vyzdvihl, autorka provádí standardní interpretaci získaných a analyzovaných kvalitativních dat. Oceňuji také, že autorka na základě své práce formuluje vcelku relevantní doporučení pro praxi.

Formální úprava práce

Práce je zpracována standardním způsobem, který je obvyklý pro závěrečné práce. Místy lze narazit na drobné překlepy či gramatické chyby, avšak nevyskytují se v nijak závažné míře. Trochu neobvyklý a nepřehledný je způsob úpravy odstavců, kdy autorka za některými z nich ponechává mezeru a u jiných nikoliv, a současně pouze u některých odstavců používá odsazení prvního řádku.

Celkové hodnocení

Ačkoliv má z mého pohledu práce hned několik podstatných nedostatků, autorce nelze upřít ani zdařilé pasáže a určitou nosnost práce jako celku. Dalo by se říci, že autorka své chyby zvládá jistým způsobem vyvažovat. Například absence opory metodologické literatury vyvažuje důkladným a promyšleným popisem výzkumu, nepřehlednost a nejasnosti v analýze dat z části kompenzuje komplexním přehledem nosných informací o praxi zjištěných z rozhovorů atd. Po pečlivém zvážení všech výše uvedených skutečností **navrhuji hodnocení C – D** v závislosti na průběhu obhajoby.

Otázky k obhajobě

- 1) *Jaké etické aspekty jste při svém výzkumu zvažovala?*
- 2) *Jaké jsou limity a jaký je přínos toho, že jste k výzkumu přistoupila dle kvalitativní strategie?*
- 3) *Jak by se ve Vašem pojetí lišilo kvantitativní zkoumání Vámi navrženého cíle práce?*

19. 1. 2024

Karel Řezáč